

MATEI VIȘNIEC

K. úr szabad

(RÉSZLETEK)

4.

Kosef J. ettől aztán igazán dühös lett. Aznap már másodszer mentek el a fegyőrök a cellája előtt anélkül, hogy a szabályzatban előírt ételt neki beadják. Közben az egész emelet a *táplálkozás* szokásos zajaitól visszhangzott, tömeges csámcsogás, feltörő röhögés és egy-két bőfögés. A tányérok legalább nem csörömpöltek, mert műanyagból készültek mind. A tompa hangok mintha egy méhkas mélyéről érkeztek volna.

Kosef J. utálta az éhséget. Bármit hajlandó volt kibírni, kivéve az éhséget. És hajlandó volt sok mindent elfogadni, de azt az egyet nem értette, hogy miért nem *adnak* ennie továbbra is. Gyanította ugyan, hogy a szabadon bocsátása körüli *pontatlanságnak* köze volt a különleges vasárnapi hangulathoz, amikor általában némi képp felbomlik a megszokott rend. Komolyabban visszagondolva a kint történetekre, Kosef J. rájött, hogy amikor Fabius azt mondta „kár, hogy vasárnap van”, pontosan *erre* gondolhatott. Ha bármilyen más nap lett volna, valószínű, hogy a dolgok *másként* alakulnak, és Kosef J. már rég túloldalt lenne, például a lámpás kapun kívül. Vagyis hát, igen, meg lehetett valahogy érteni a helyzetet, és úgy általában sok mindent meg lehetett érteni és el lehetett fogadni. De a reggeli, és főleg az ebéd kimaradását, nos, azt már nem.

Kosef J. nagy lendülettel Franz Hoss keresésére indult, most már anélkül, hogy ismét utána kiáltson a cella ajtajából, vagy hogy engedélyét kérje a kimenetelhez. Végül is, ő most már egy szabad ember. Ébredező büszkeséggel haladt el a többiek

* *Matei Vișniec* (1956, Rădăuți, Románia) költő, dráma- és prózaíró, publicista. Tanulmányait a Bukaresti Egyetem filozófia szakán végezte, ahol Mircea Cărtărescu és más fiatal román alkotók társaságában részt vett a Nicoale Manolescu által vezetett Hétfői Irodalmi Körben (Cenaclul de luni). A Körhöz kapcsolódó alkotók csoportosulásának jelentős szerepe volt a kortárs román költészet és próza megújulásában, utólag a román irodalom történetében a „nyolcvanasok” nemzedékeként lettek kanonizálva. 1987-ben a párizsi román emigránsok (Monica Lovinescu és Virgil Ierunca) segítségével disszidál, majd a Radio France Internationale munkatársa lesz. 1993-ban megkapja a francia állampolgárságot, további drámáit franciául írja, és hamarosan megbecsült drámaíróvá válik új hazájában. Emellett románul írt regényeinek egyedi prózavilága miatt ugyancsak kiemelkedő szerzőként tartják számon. Magyarul megjelent művei: *III. Richárd betiltva* (Koinónia, 2010, ford. Patkó Éva); *Pánikszindróma a fények városában* (Kalligram, 2011, ford. Karácsonyi Zsolt); *A kommunizmus története elmebetegeknek*, (L'Harmattan 2012).

zárt cellája előtt, ám ugyanakkor az éhség egész egyszerűen megőrjítette, s már-már iriggyé tette.

Franz Hoss és Fabius a folyosó végén ebédelt, a lift mellett. A két fegyőr annyira belemerült az evésbe, hogy nem is hallották Kosef J. közeledését. Franz Hoss már végzett a levessel, és készülődött belevágni a hússzeletbe. Fabius, aki lassabban evett, hogy minden falatot külön élvezhessen, épp az utolsó korty levest kanalazta ki. Nem igazán tudta volna megindokolni, de Kosef J.-nek úgy tűnt, hogy a két fegyőr ebédje valamivel *gazdagabbnak* mutatkozott, mint amilyen lenni szokott. Egy kétes szerepű tál példának okáért Fabius széke alá volt rejtve. A sisak formájú edény még enyhén billegett is, mintha nemrég helyezték volna sebtében oda.

Kosef J. lelassította lépteit, de tekintetében kitartott a felháborodás és az eltökéltség.

– Nohát, Kosef úr – szólalt meg Franz Hoss tele szájjal.

– Hoss úr, kérem tisztelettel, én tényleg nem tudom, mit történik itt – nyögte ki Kosef J.

– Miről beszél? – akadt meg a falat a torkán a fegyőrnek, és tágra nyílt, riadt szemekkel nézett rá.

– *Az ételről*, uram – suttogta Kosef J. elcsukló hangon, szinte a síráshoz közel. Az ádámcsutkája, valami megbokrosodott ideg miatt, elkezdett fentről lefele mozogni, és ezért ismételtén szárazakat nyelt.

– Az ételről? – ismételte a fegyőr.

– Az ételről, igen, az ételről – sikerült kiszótagolni Kosef J.-nek.

A két fegyőr egymásra nézett. Franz Hoss gyors pislogásba kezdett, bizonyára erőlködve kereste az agyában a kapcsolatot Kosef J. jelenléte és az „étel” között.

– Hát, na, Kosef úr – dünnyögte –, azt hittem, hogy már szóltak.

– Miről?

Ezt hallva Franz Hoss már szigorúan tekintett Fabiusra.

– Most akkor szóltak neki vagy sem?

– Szóltak, persze, hogy szóltak – vágta rá ijedten Fabius.

– Nohát akkor – intett a fegyőr Kosef J.-nek.

– De miről? Miről? – nyögte ez.

Kosef J. úgy érezte, hogy pattanásig feszült a helyzet. A Fabius tányérjára pillantva észrevette, hogy a megmaradt leves már bizonyára kihűlt és ez talán végtelenül felbosszantja majd az öreget.

– Hát, hogy most már szabad, Kosef úr, most már szabad – nyomatékosította Franz Hoss a helyzet eszmeiségét, anélkül, hogy gonoszság vagy ingerültség érződött volna a hangján.

„Ezek megint kezdik”, gondolta Kosef J.

– Érti végre? – folytatta Franz Hoss – Kész, magát *kihúzták*.

Fabius elröhögte magát, ami némileg felbátorította Kosef J.-t, noha egyre jobban nőtt benne a vágy, hogy visszarohanjon a cellájába és a fejét a párna alá dugja.

– Magának már nem jár a napi fejadag – magyarázta végtelen nyugalommal Fabius. – A maga adagját eltörölték. Érti? Kihúzták a költségvetésből. Így hát, tekintve, hogy most már szabad, tudja... a börtön immár nincs kötelezve, hogy... Érti már?

Kosef J. megértette. A másik kettő folytatta az ebédjét.

– Ellenben, ha vásárolni szeretne valamit... – hallotta Kosef J., de mintha nagyon messziről.

– Természetesen, vásárolhat magának valamit – toldotta meg a másik fegyőr.

– Valami finomat – folytatta az első.

– A kolbász jó lesz?

„Mit tegyek, mit tegyek, mit tegyek?“, kavargott Kosef J. fejében a kérdés. A szabadság hirtelen távoli és valótlan formában mutatkozott meg számára. Most akkor ő, az ötvenedik cella frissen szabadult foglya, mit tegyen, hiszen már egy biztos pont sincsen a világban, nincsen egy biztos akarat, egy erőteljes gondolat, ami cselekedetre bírná sarkallni. Fabius ugyanolyan évezettel szürcsölte ki a megmaradt hideg levest, mint azelőtt a meleget. Franz Hoss bekebelezte a hússzeletet, majd ugyanolyan élvezettel szedegette a kenyérmorzsákat, mint azelőtt a húsdarabkákat. Fabius ugyanolyan étvággal ette a számára kiszabott húsadagot, mint ahogy Franz Hoss ette kevéssel azelőtt a neki kiosztott húst. „Ezeknek minden olyan egyszerű“, gondolta Kosef J., „pontosan tudják minden pillanatban, hogy mit kell tenni, számukra mindennek van értelme...“

– Biztos éhes lehet – mondta nagy sokára Fabius.

Kosef J. kereste Fabius tekintetét, hogy így fejezze ki háláját.

– Vigyem a konyhára? – kérdezte Fabius egykedvűen, mintha önmagától.

– Vigyed – felelt Franz Hoss, és Kosef J. most már az ő tekintetét kutatta, ugyanannak a gyerekes indíttatásnak engedelmességgel.

– Na, jöjjön – sóhajtott sajnálkozva Fabius, mert tudta, hogy az evés utáni szieszájának lóttak.

„Ezek mégis csodálatos emberek“, gondolta Kosef J., és lelkesen követte Fabiust a lifthez. Noha már erősen szédült az éhségtől és a nap különös eseményeitől, Kosef J.-t mégis öröm töltötte el, amikor a konyha fele vezető folyosón lépkedett. Eddig soha nem járt a börtönnek ezen a részén, csak távolról nézte egy meghatározhatatlan vágtyól fűtve. Sóvárgott az új látvány után, és íme, most teljesült a kívánsága. Úgy érezte, hogy a sétányon a lába alatt zörrenő kavicsok élményét régóta várta, és hogy ettől képes egészében újjászületni. Minél jobban közeledett a konyha épületéhez, annál inkább bámulta a tetőn magasló kéményeket és a személyzeti étkezde nagy ablakait.

Az eget elrongyolódott felhők borították. Egy meglehetősen hideg szél rezegtette meg a nyárfaleveleket. A konyha kéményeinek fekete füstje komoran emelkedett a magasba.

– Hosszú telünk lesz – mondta leverten Fabius.

Kosef J. a lehető legnyájasabban szeretett volna válaszolni, de csak annyit tudott kibökní, hogy:

– Meglehet.

– Egymás után hét hosszú tél jön, meglátja – bizonygatta Fabius – Mostanig volt hét rövid tél, és ezután hét hosszú lesz.

Kosef J. igyekezett visszaemlékezni, hogy az elmúlt hét tél valóban rövid volt vagy sem. De hát, ami őt illeti, minden egyes tél inkább kétségbeejtő volt, és ilyen értelemben könyörtelenül azonos tartamúnak bizonyult mindenik.

– Kétségkívül így lesz – válaszolta mégis, ám közben szemrehányást tett magának, amiért ilyen butaságokat beszél.

Beléptek a konyhaépületbe. Az előszobában olyan meleg volt, amelyet Kosef J. nem tapasztalt még egy helyiségben sem. Ráadásul ínycsiklandóan jó illatok terjengtek a levegőben.

– Rozette! – kiáltotta Fabius, majd Kosef J.-hez fordult, és rosszállóan megjegyezte: – Meglásd, ezek épp most esznek.

Kosef J.-nek azonban nem tűnt egyáltalán rendellenesnek, ha egy Rozette nevű személy, amennyiben a konyhában tartózkodik, *ne enne* pont akkor.

– Rozette! – ordította másodsorra Fabius, de elcsuklott a hangja és köhögni kezdett.

Kosef J. kötelességének érezte, hogy ő is besegítsen, hiszen az egész akció az ő érdekében zajlott. Kiáltott egyet ő is, amennyire udvariasan csak tudott:

– Rozette!

– Á, hiába – legyintett Fabius lemondó kifejezéssel az arcán. – Amikor esznek, nem hallanak meg senkit.

Beléptek egy tágas terembe, ahol elektromos kemencék sorakoztak. Kosef J. lelassította lépteit, hogy jobban szemügyre vehesse ezeket a csodálatos gépeket. De Fabius maga után húzta, megkerültek két-három edénmosó gépet, elhaladtak a tányérok százait tartó polcok előtt, és a terem legeldugottabb zugához közeledtek. Az ott levő faasztalnál egy nő egy gyereket etetett.

– Ő lenne Rozette – intett a nőre Fabius, és kimerülve lehuppant egy székre.

A gyerek nevetve nézett Fabiusra, ez pedig egy grimasszal válaszolt.

– Ez itt pedig Kosef J, akiről már meséltem neked. Itt fog enni ezentúl.

Kosef J. mély lélegzetet vett, hogy valami udvariasat mondjon, de aztán mégsem jutott semmi az eszébe. A gyerek közben tetőtől talping végigmérte, ő pedig mosolyogni próbált.

– Jól van – szólalt meg Rozette.

A nőnek annyira kellemes hangja volt, hogy Kosef J. valósággal beleremegett, és alig várta, hogy ismét mondjon valamit. Ám Rozette megelégedett ennyivel. Egy tányérra kitett valami meghatározhatatlan színű, darabos, de azért még melegen gőzölgő ételmaradékot, és Kosef J. elé tolta.

– Kenyérből csak bátran, amennyi kell – tette hozzá Fabius a nő mozdulatához.

Kosef J. hihetetlen élvezettel kezdett az evéshez. A gyerek még mindig kitartóan nézte, már-már úgy tűnt, azért, mert még éhes. Pedig nem, látszott, hogy *mind* megette az adagját, és most csak egyszerűen kíváncsi volt. „Idegen vagyok számára, biztos azért”, nyugtatta magát Kosef J. Óvatosan rágta a vacsoráját, és lopva a gyerekre pillantott. Az nevetve bámult vissza. Kosef J. ezt nagy meglepődéssel nyugtázta. „Jó gyerek ez”, vont le a tanulságot, „és az étel is jó”. Minden olyan meleg és barátságos volt a börtönnek ebben a részében.

– Ízlik, ízlik? – kérdezte vigyorogva Fabius.

Kosef J. lelkesen bólogatott és teli szájjal nevetett. A nő is nevetett. Mindhárman határtalan megértéssel néztek rá, és Kosef J. életében először boldognak érezte magát.

– Ha még kér, szívesen adok – ajánlotta Rozette azzal a kellemes hangjával.

– Á, nem, köszönöm – szabódott Kosef J.

– Nem kell szégyellni – bízta a nő.

„Úgy, úgy, beszélj hozzám, csak beszélj, minél többet”, kívánta magában Kosef J. A végtelenségig elhallgatta volna Rozette beszédét, még akkor is, ha a mosógépek működését magyarázná. „A végén segíték neki eltakarítani”, fogadta meg. Igen, okvetlenül tennie kell valami hasznosat ezeknek az embereknek. „Fabiusnak is segíteni fogok”, tervezgette tovább, noha fogalma sem volt, miként tudna ő Fabiusnak segíteni.

A nő tett neki még egy adagot, anélkül, hogy rákérdezett volna. Mindhárman újra elnevettek magukat, amikor enni kezdett. „Nagyon kedvesek, nagyon jók hozzám, ezek igazán beleváló emberek”, ismételte magában Kosef J. Ez az igazi élet, igen, és ez a szabadság, íme, végre valahára, a teljes és igazi szabadság, az övé lett immár.

– Na, én akkor megyek is – jelentette be Fabius.

– Köszönöm, nagyon köszönöm – kiáltotta Kosef J. a fegyőr után.

– Kér vizet? – kérdezte a nő.

– Igen, kérek – válaszolta lelkesen Kosef J., remélve, hogy egy kis párbeszédet tud kicsikarni.

– Hozzál Kosef úrnak egy pohár vizet – utasította Rozette a gyereket.

A gyerek pedig fürgén leugrott a székről, és már hozta is a vizet. „Milyen szófogadó”, merült fel Kosefben.

– Milyen szófogadó – mondta ki azon nyomban hangosan is, mert nem jutott eszébe jobb annál, mint hogy megismételje a már beugrott gondolatot.

– Igen, nagyon szófogadó – bólintott a nő.

– És nagyon jól nevelt – tette hozzá gyorsan Kosef J., büszkén arra, hogy ilyen ki-tűnő mondattal rukkolt elő, noha csodálkozott is egy kicsit, amiért nem vetette be hamarabb.

– Én neveltem – mondta a nő, majd homlokon csókolta a gyereket –, hát nem igaz?

– Segíthetek valamiben? – kérdezte Kosef J. miután felállt az asztal mellől.

– Nem.

De Kosef J. nem adta fel:

– Bármiben.

A nő mégis nemet intett, és Kosef J.-t nyugtalanító sajnálkozás kerítette hatalmába. Elindult a kijárat irányába. A gyerek hozzászegődött.

Amikor kiért a sétányra, Kosef J. megállt. A gyerek is megállt, pár lépéssel a háta mögött. Az időjárás továbbra is megbízhatatlanul változékony maradt. Időközönként a napsugarak kivilágították a börtön falait és a kékes kavicsösvényt. Kosef J. ismét borzasztóan zavarban volt. Egyrészt, módfelett meg volt elégedve, hiszen csilapította éhségét, másrészt azonban el nem tudta képzelni, hogy ezután mit kell tennie. Hátrafordult, és meglátta a gyereket, aki ezt jelzésként vette, és odaszökkent Kosef mellé.

– Nekem vannak köveim – szólalt meg a gyerek.

– Tessék? – nézett nagyot Kosef J.

A gyerek kuncogott ezen. Kézen fogta Kosef J.-t, és maga után húzta. Megkerültek pár olyan épületet, amelyeknek a létezéséről ő nem is tudott, és egy megfeketedett, nedves fal közelében álltak meg.

– Itt – mutatott lefelé a gyerek.

A fal tövében, az alapzatba egy kisebb üreg volt vájva, amit valaki aztán durva felszínű kövekkel töltött fel.

– Ez itt mind az enyém – mondta a gyerek.

Kosef J. nem értett semmit az egészből, de arcára ösztönösen csodálkozás ült ki.

– Mind – folytatta a gyerek. – Ha szüksége lesz kövekre, majd idejöhet értük.

– Idejövök majd – mondta erre Kosef J. –, okvetlenül idejövök.

5.

Kosef J. mélyen és álomtalanul aludt. Amikor hétfő reggel felébredt, furcsállta, hogy nem hallott semmit a reggeliosztás szokásos lármájából. Kilépett a folyosóra, és látta, hogy mindenik cellaajtó tárva-nyitva. A foglyokat már mind munkára vitték. Erre eszébe jutott, hogy ő *szabad*. Lement a földszintre, a fegyőrök fürdőjébe, és megmosta az arcát. Kínézett az ablakon. A kis kapu, a két lámpa, a nyárfák sora, az elrongyolódott felhők gomolygása, a halvány napsugarak játéka, mind ugyanott volt, ahol az előző nap. Fabius szavai ugrottak be: „Itt fog enni ezentúl”, és már indult is a konyhába.

Franz Hoss és Fabius épp kockáztak a faasztalon. Rozette beindította az edénymosó gépeket, és úgy tűnt, hogy keményen dolgozik. A gyerek hiányzott. A konyha levegője kibírhatatlan volt, mert az ételmaradék és a mosószer szaga undorító módon keveredett a gépek által kibocsátott gőzben.

– Aha, már meg is érkezett – fogadta Franz Hoss, majd egy bádog bögrében rázni kezdte a kockákat. Feszülten koncentrált, arca kipirult az izgalomtól és tekintetét olyan mereven szegezte holmi túlvilági pontra, hogy már-már úgy tűnt, imádkozik.

Aztán eldobta a kockákat. A két fegyőr gyorsan az asztal fölé hajolt, szinte összekocant a fejük. Fabius kárörvendően felnevetett.

– Egy nagy büdös szart, azt dobtál – röhögte. – Nem úgy kell azt csinálni. A kockát nem úgy dobod, mint paraszt a búzaszemeket.

Franz Hoss nem válaszolt. Bosszúsan Kosef J. tekintetét kereste, és mintha valamiféle segítség után könyörgött volna.

– Nem így csinálják azt. Fejjel kell ám dobni, nem két balkézszel.

Rozette hozott közben egy tálcán két nagy szelet kenyeret és két sárga folyadékot tartalmazó poharat. Letette az asztal szélére és szó nélkül távozott. Kosef J. körbenézett egy szék után, és miután rájött, hogy hiába, állva kezdett el enni.

– És rázni sem ilyen ügyetlenül kell – folytatta bírálata Fabius. – Amikor rázod a kockákat, nem lehet csak úgy a semmibe bambulni.

Kosef J. elhatározta, hogy minél hamarabb végez az evéssel, és elhúzza a csíkot. Ilyen körülmények közt már nem tetszett neki a konyha. A gőz egyre fojtogatóbb lett, és parányi zsírdarabok kezdtek a fejére hullani.

– Volt már a raktárban? – kérdezte egyből Franz Hoss.

– Nem – dadogta Kosef J.

– Hát, menjen akkor! – utasította indulatosan az öreg fegyőr.

Fabiusra került a sor a kockadobásban, és Kosef J. torkán megállt a falat. Csak a mosogatógépek tompa zaja hallatszott a háttérben. Fabius dobott, és egyből hengegni kezdett:

– Látod, ahogy mondtam! Na, megmondtam vagy nem mondtam meg?

Franz Hoss elővett egy nagyméretű zsebkendőt, és sértődött gyerek módjára kifújta az orrát.

– Érted most már? – erősködött Fabius. – Csak lassan és finoman. Ennyi az egész. Amilyen finoman csak lehet.

Kosef J. mindeközben azon törte a fejét, miért kérdezte tőle Franz Hoss, hogy volt-e *már* a raktárban. Mit keresett volna a raktárban? Senki nem mondta neki, hogy a raktárba kellene menjen. Azt sem tudta eddig, hogy létezik egy raktár.

– Miért kell odamenni? – kérdezte közönyösnek szánt hangon, mintha egy jelentéktelen részletről lenne szó.

– A ruhákért – érkezett a válasz.

Kosef J.-t ismét megmagyarázhatatlan felindultság kerítette hatalmába, egy fura izgalom, ami a torkát szorongatta. Szóval a ruhákért! Hát persze, hogy a ruhákért. Miért is nem jött rá hamarabb? Hiszen olyan egyszerű ez az egész. A szabadságot valamivel föltétlenül *jelölni* kell, és a legbiztosabb megoldás természetesen a ruha-csere. Csakis magát hibáztathatja, amiért annyira hozzászókkott a fegyencruhához, s már el sem tudta képzelni, hogy az emberek másféle ruhákat is hordhatnak.

– Menjen holnap – hallatszott újból Franz Hoss hangja, amit rögtön el is nyomott a kockák gurulása a faasztalon.

– Elmegeyek majd – válaszolta ugyanazzal a tettetett közönyösséggel Kosef J.

„De miért holnap, és nem ma?”, fúrta az oldalát a kíváncsiság. A ruhák bizonyára nagyon fontosak, ám akkor miért nem kapta meg őket már kora reggel? Vagy már tegnap? Azt nem lehetett, mert vasárnap volt, s vasárnap a raktár valószínűleg zárva szokott lenni. Biztos, hogy zárva volt. De ma? Ma miért nem jó? Ez megint csak az ő hibája, amiért nem érdeklődik komolyabban a jogai után. Mert mindamellett, hogy Franz Hoss egy kedves és segítőkész ember, az azért mégsem kötelessége, hogy kézen fogva vigye el őt, Kosef J.-t, a raktárba, majd illedelmesen kísérelje a börtönkapu elé, s ráadásul magyarázza is el neki: „Íme, Kosef J. úr, innen kezdődik az Ön szabadsága”.

„De mégis, miért holnap, és nem ma?”, törte az agyát tovább Kosef J. Ám arra már nem volt elég bátorsága, hogy Franz Hosst erről megkérdezze. Az már tényleg kivételes faragatlanság lett volna a részéről. Olyan érzés volt ez, mint amikor kimondhatatlanul sajnálsz, hogy nem kapsz meg egy bizonyos valamit, amiről addig nem is tudtál. A következő napig pedig igazán nem kellett sokat várni már, mit számított az a *kevés* késelem. Sőt, az is elképzelhető, hogy eleve nem késelelemről volt szó, hanem egyszerűen arról, hogy a raktár sem vasárnap, sem hétfőn nincs nyitva. Ez is lehetséges. Minden lehetséges.

– Próbára teszi a szerencséjét? – nyújtotta neki a kockákat Fabius.

– Próbára – bölintott vidáman Kosef J.

Bedobta a kockákat a bádog bögrébe, kétszer megrázta, majd széles mozdulattal ráborította az asztalra. Ahogy felemelte a bögrét, mindhárman kíváncsian hajoltak a kockák fölé.

– Tessék! – rikkantotta Fabius. – Kosef úr *helyesen* dob.

Kosef J. nem értette igazán, hogy az általa dobott eredmény a két fegyőr szempontjából nagyon jónak, egyszerűen csak jónak vagy éppenséggel elfogadhatónak számított. De nem is akarta megkérdezni őket. Neki bőségesen elég volt az, hogy „helyesen” dobott.

Rozette az asztalhoz lépett, hogy eltakarítsa a reggeli maradékait. Ahogy meglátta, Kosef J.-ben leküzdhetetlen vágy támadt a nő hangja után, ezért azon nyomban felajánlotta, hogy segít a mosogatásban.

– Jó – egyezett bele Rozette, és Kosef J. boldogan követte. Aztán keményen dolgozott sötétedésig.

6.

A terem, amelyben a mosogatógépeket tartották, sokkalta nagyobb volt, mint ahogy Kosef J. addig képzelte. Leginkább egy gyári csarnokra emlékeztetett, mert a három sorba felállított nagyszámú gépet futószalagok kötötték össze. Noha csupán két gép volt működésben – az egyikén ő, másikon pedig Rozette dolgozott –, a motorok, a dugattyúk, a gépszíjak süketítő zajt okoztak.

Rozette szavak nélkül, mutogatással elmagyarázta neki, miként kell bekapcsolni és kikapcsolni a szerkezetet, és hogy mit is kell kezdeni a különböző edényekkel

meg evőeszközökkel. A mosatlan tányérok, tálcák, kanalak és kések futószalagon érkeztek a konyha különálló részéből, egy titokzatos helyről, ahol minden jel szerint ezrével lehetett felhalmozva az edény. Vajon miféle hatalmas lakoma után maradhatt ekkora mennyiségű mosatlan, csodálkozott Kosef J. Az lehetetlen, hogy ilyen iradatlan sok edényt használnának az ott lévő foglyok. Hacsak nincs esetleg összekötve az általa ismert börtön egy sokkal nagyobb, szomszédos börtönnel.

A munkaritmus pedig pokolian gyors volt. A szalagon érkező tárgyakat méret szerint kellett kiválasztani, és betenni a gép megfelelő nyílásába. Időnként előfordult, hogy leejtett ezt-azt, de szerencsére nem törtek el, hiszen kivétel nélkül minden edény műanyagból volt készítve. Félóránként Rozette otthagyta a saját részlegét, és ellátta a Kosef J. gépet mosószerrel. A nő még véletlenül sem mosolygott, és még annyit sem időzött, míg azt mondhatta volna, hogy: „Remekül csinálja, Kosef úr” vagy „Nem is tudja, milyen sokat segít ezzel”. De hát, ennyivel is megelégedett. Az egészben az zavarta leginkább, hogy a zakatoló mechanikus szörnyek forró gőzt okádtak magukból. Ez néha annyira sűrűn borította el, hogy már egy méterre sem látott tőle, és alig tudta eldönteni, hogy a soron következő edényt a nagyobb vagy a kisebb nyílásokba kell tegye.

Egyszer csak a forró, zsíros és szagos gőzből előbukkant a gyerek, kezében egy pohárral. Kosef J. annyira meglepődött, hogy kiejtette kezéből az edényeket, és mozdulatlanul bámult maga elé. Furcsamód, a futószalag is lelassult. A gyerek megállt Kosef J. előtt, és átnyújtotta a fehér folyadékot tartalmazó poharat. „Valószínű, hogy tej”, gondolta Kosef J.

– Tessék – szólt a gyerek.

– Köszönöm – válaszolta Kosef J. Egyből felhajtotta, majd hozzátette. – Nagyon jól esett.

– Még kér?

– Majd később.

A gép szárító részéből éktelen zakatolás hallatszott, mintha az éles fogaskerekek egyenként roppantották volna darabokra a műanyag edényeket. A gyerek nevetett. Kosef J. is nevetni kezdett. A gyerek ezután odanyújtott neki egy durva felszínű követ, amelyet a konyha mögötti üregből hozott.

– Jó a szaga – mondta.

Kosef J. kézbe vette a követ, megszagolta, és be kellett ismernie, hogy a kőnek tényleg jó szaga volt. De már nem maradt ideje megkérdezni, hogyan lehet egy kőnek ilyen kellemes illata, mert a gyerek azon nyomban el is tűnt a gőzben. Kosef J. zsebre tette hát a követ, és újra tömni kezdte a gépet mosatlan edényekkel.

Amikor végre befejezték, Rozette kinyitotta a konyha ablakait. Kintről langyos szellő jött be, a nap már lemenőben volt. Az égbolt fele már teljesen kitisztult, de a másik részét még mindig szétrongyolódott, sötét felhők borították. Kosef J. mélyet lélegzett a nyárfák illatát hozó levegőből.

Aztán a nő kenyeret, húst és bort hozott. Miközben a faasztalhoz ült, Kosef J. megértette, hogy a Rozette által kihozott étel egyszerre lesz majd ebéd és vacsora. Tulajdonképpen ez volt az egyedüli dolog, ami szabadulása óta igazán zavarta: a napi étkezések rendjének teljes kiszámíthatatlansága.

Bármennyire próbált is, már nem tudott visszaemlékezni, hogy mikor látott vagy ivott bort legutoljára. A nő biztosan meglepetést akart szerezni neki.

– S akkor most mi fog történni? – kérdezte Rozette miután ő is leült az asztalhoz, hogy jobban szemügyre vegye a falatozó férfit.

– Hogyhogy?! – riadt meg Kosef J.

– Hova fog menni? – pontosított a nő.

– Vagy úgy! A városba – felelte nyugodtabban.

– Mikor?

– Holnap – majd hozzátette. – Holnap kapom meg a ruháimat.

– Aha – bólintott a nő, és hosszabb ideig elhallgatott.

Kosef J.-nek kimondhatatlanul jól esett, hogy amíg evett, a nő tekintete rajta pihent. Kortyolt párat a borospohárból, és megdicsérte:

– Jó bor.

– Igen, vörös bor.

Miután megette a kenyeret és a húst, igyekezett a lehető leghosszabban szürcsölgetni a vörösbort. „Igaz, hogy kövér, de azért szép”, villant át Kosef J. agyán, de azon nyomban el is szégyellte magát. Gyorsan lehajtotta a fejét, nehogy Rozette kiolvassa szeméből az elsietett véleményt. Hanem a nő következő mondatából úgy tűnt, mintha egyből kitalálta volna Kosef J. gondolatát:

– Nagyon felpuffaszt ez a gőz – szabadkozott.

Kosef J. szinte beleőrült a hirtelen támadt szégyenérzetbe. Úgy megijedt, mint akit tetten érték, és olyan undorító cselekedet közben lepleztek le, amiért örök életében bűnhődnie kell.

– Nem, nem, tényleg nem *ezt* akartam mondani – dadogta.

– Tessék? – lepődött meg a nő.

– Igazán nem *ezt* akartam mondani. Nagyon kérem, hogy... hogy, bocsásson meg! – nyögte ki valahogy, közben pedig felemelte a tekintetét, hogy mérlegelje, mennyi esélye van a megbocsájtásra. De Rozette olyan csodálkozva nézett rá, hogy Kosef J. már nem tudta, mit gondoljon az egészről. Kényelmetlen zavarukban jó pár pillanattig némán nézték egymást.

– Megyek, zárnom kell – mozdult meg a nő, és Kosef J. megkönnyebbülten lélegzett fel, noha fogalma sem volt, sőt, most az egyszer nem is érdekelt, hogy pontosan mit is akar a nő ilyenkor bezárni.

7.

Hátrasétált a másodlagos kapuhoz, abban reménykedve, hogy a lampionok ki lesznek világítva. Örömmel nyugtázta, hogy senki nem lépked a nyomában. Az este va-

lahogy végtelenül nyugodtnak és csendesnek tűnt. Még a szél is egyből alábbhagyott. A felhők mozdulatlanul kiterültek az égre, s a nap is megállapodott a láthatár peremén, gyöngéd és édes fénybe borítva a környéket. A nyárfák levelei, furcsa mozdulatlanságukban, mintha megfagytak volna.

Még a kavicsokon lépkedő bakancs zaja sem hallatszott. Ha valaki csettint egyet, vagy összeüti a tenyereit, talán azt sem lehetett volna hallani.

Kosef J.-t meghatározhatatlan boldogságérzet öntötte el. Senki nem sürgette, semmi nem aggasztotta. A csend egyenesen belopózott agyának minden rejtekébe. Megpillantott a távolban két pislákoló lángot, s beleremegett az örömtől. A lampionok ki voltak világítva. Valakinek bizonyára az volt a feladata, hogy estéknént meggyújtsa őket. „Vajon ki számára?”, kíváncsiskodott önkéntelenül. „Nem számít”, felelt egyből önmagának. Az itt a fontos, hogy két eleven lángocska világította meg ezt a kaput, amiről nem igen lehet tudni, mi is a pontos rendeltetése. Legalábbis, ő, Kosef J., nem tudta elképzelni egyelőre, hogy mire használják ezt az úgynevezett *másodlagos* kaput.

Minél közelebb ért, az eléje terülő látvány annál inkább lenyűgözte. A két láng fénysugarai kimondottan meleg és vonzó jelleget adtak a szürkületnek, és olyannyira szétárasztották ezt a hangulatot, hogy már-már úgy tűnt, az egész égbolt a lampionoktól kölcsönözte a színét. Kosef J. lelassította lépteit, hogy kényelmesen befogadhassa ezt a fényvilágot.

Csak nagy sokára vette észre, hogy a kapu tágra nyitva állt.

Amikor ez eljutott az agyáig, első gondolata őt magát is komolyan meglepte. Egész egyszerűen el akart rohanni. De hova? Ezt azonban már nem tudta. Valahova visszafele, kétségkívül. A saját cellájába, talán. Vagy legalábbis az őrszobáig, hogy *jelentse* a fegyőröknek. Franz Hosst bizonyára azonnal értesíteni kellene. Tárványitva hagyott kapu egy börtönben, az semmiképp nem normális dolog. Kosef J. valahogy sejtette ezt, és, számára is ismeretlen okokból kifolyólag, *felelősnek* érezte magát.

Gondolatok tömkelege özönlötte el, de egy mozdulatot sem bírt tenni. Miután a kezdeti megdöbbenés felengedett, eszébe jutott, hogy ő tulajdonképpen egy szabad ember. Nincsen semmi értelme, hogy így felzaklassa magát, hiszen ő már egy szabad ember. Bizonyítja ezt maga az a körülmény, hogy itt sétálhat akadálytalanul a börtön *félreesőbb* területén is. Nem az ő dolga azon törni az agyát, hogy ez a kapu nyitva lehet-e ebben az órában. Ha a lampionok ki vannak világítva, az csakis azt jelentheti, hogy a kaput használta valaki. Valakinek bizonyára fontos teendője volt ott, amit aztán befejezett, s tudatosan hagyta nyitva a kaput. Végeredményben tehát nincsen semmi különös és szabályellenes a *nyitott* kapu ügyében.

„Hogy vinné el őket az ördög”, gondolta Kosef J. feldühödve.

Közelebb lépett a kapuhoz, hogy megpillantsa a *külvilágot*. Hasonló módon ahhoz, mint amikor nemrég közölték vele, hogy szabad, ezen alkalommal is tudatosult benne, hogy talán éreznie kellene valamit. De nem érzett semmit. Tisztában volt ve-

le, az lenne a normális, ha most valami hatalmas kíváncsiságot vagy fojtogató izgalmat érezne. Hiszen nem is emlékszik, mióta nem látta a külvilágot. De ennek ellenére nem érzett semmit.

Beállt a kapu közepébe, és hosszasan nézte a kitáruló látványt. Közben már fogyni kezdett a fény, s Kosef J. a tőle telhető legnagyobb igyekezettel fúrta tekintetét a szürkületbe. Őszintén szólva, nem volt valami pompázatos hely ez a külvilág, ezt be kellett ismernie. De azért csalódottnak sem érezte magát. Mindössze egy mezei utat látott, ami egy közeli gyümölcsöskert fele kanyargott. Az út két oldalán pedig, amíg csak a szem ellát, füves rét terült.

Kosef J. leült a fűbe. Nagy élvezet volt számára, amint a nedves fűszálak a tenyeréhez értek. Hátradőlt és felnézett az égre. A konyhaépület fölött már meg is jelent egy halvány csillag.

„Ez jó”, tudatosult Kosef J.-ben.

„Ez szép”, mondta maga elé Kosef J.

„Ez pont olyan, mint amilyenre az ember vágyik”, gondolta tovább helyzetét. Hirtelen felriadt, mert úgy rémlett, hogy kutyaugatást hall.

„Egy kutya, egy kutya”, örvendezett Kosef J.

Sietve feltápáskodott, és ismét a láthatárt kezdte fürkészni. Úgy tűnt, hogy a gyümölcsöskerten túl látni lehet még valaminek a körvonalait. „A város”, bökte ki meglehetősen nyugtalanul Kosef J. Szóval akkor ott van a város. Különös. Hosszú évekig meg volt győződve, hogy a város a kötelező sétákra kijelölt belső udvar másik oldalán helyezkedett el. Tehát valójában teljesen más irányban feküdt, kilencven fokkal jobbra, ha lehet ezt így mondani.

A nézelődés közben észrevette, hogy a kertben a fák tele vannak érett gyümölcsökkel. Egyelőre még nem tudta kideríteni, hogy milyen gyümölcsfajtaról van szó, de azonnal izgatott türelmetlenség uralkodott el rajta. Nem is annyira az evés lehetősége miatt, hanem annak a reményében, hogy végre a fáról szedheti le saját kezűleg a gyümölcsöt. Sietve közeledett a kert irányába, amelyben fokozatosan fel lehetett ismerni az almafákat. Túlnyomórészt öreg fák voltak, fáradt és száraz ágaik földig hajoltak az almák súlya alatt. Kosef J. egy holdkóros eltökéltségével sétált fel s alá az odvas fák között, vigyázva mégis arra, hogy ne lépjen a fűvön nyugvó ágakra vagy a földre hullt gyümölcsökre. Hosszú ideig nem merte kinyújtani a kezét, hogy végre leszedje a kívánt almát. A messzeségből, onnan, ahol a városnak kell lennie, halvány fény szüremlett. A kutya ismét ugatott.

„Mennyi alma!”, lelkendezett kicsit felszabadultabban Kosef J.

A nap már jó ideje lebukott, és az eget immár a csillagok és a város fényei világították ki. Kosef J. közel lépett az egyik lecsüngő almához, és anélkül, hogy leszedte volna, beleharapott. Ezután pedig lassan kezdte rágni a gyümölcs zamatos és édes húsát, amely ízlelőbimbóin keresztül behatolt a vérereibe és elárasztotta egész lényét. A félbeharapott alma még ott himbálózott az orra előtt, és ezen nevetnie kellett.

„Istenem, vajon miért nevetek?”, hökkent meg Kosef J., és ráadásul még azt sem értette, miért szólongatja itt ösztönösen Istent. Ugyanis ő, Kosef J., ateista volt. Vajon közben elment teljesen az esze? Fölöslegesen felizgatta magát olyan közönséges dolgok miatt, mint az éjszaka, a fű, a kutya, az alma. „Későre jár az idő”, szólalt meg *egy hang* a fejében, „Franz Hoss már bizonyára lefeküdt”. Riadalom szökkent a szívébe, és hirtelenjében hátrafordult, hogy lássa a falakat, ahonnan az imént kimerészkedett. Riadalma pedig megkétszereződött, amikor rájött, hogy milyen messze van a börtöntől. Hihetetlennek tűnt, hogy ilyen messzire eltávolodott volna tőle.

„Ez nem jó”, szeppent meg Kosef J.

Ha úgy vesszük, ő már szabad ember volt. De, formálisan, a *szabaddábra helyezés* folyamata még nem fejeződött be. „És ez csakis az én hibám”, tett magának szemrehányást Kosef J. Most meg tessék, teljesen felelőtlenül elkóválygott a börtönből, miközben még mindig a rabruhát viseli. Az az igazság, hogy ebben a helyzetben róla most *akármit* feltételezni lehet. Ha valaki most meglátná, ki tudja, mit hinne róla. Akár meg is lőhetné, hiszen jogosan gondolná, hogy egy szőkevényt lát.

„Ez rossz. Ez nagyon, nagyon rossz”, kapott észbe Kosef J., és szaladni kezdett.

Már semmi egyebet nem akart, csak visszaérni a börtön udvarába, hogy *biztonságban* tudja magát. Lehet, hogy Fabius és Franz Hoss pont kockáznak. Milyen jó lenne egy kis jókedvű kockázás Fabius és Franz Hoss társaságában!

Immár eszeveszetten rohant, de még mindig nem ért a falak közelébe. A háta mögött, a messzi városból fojtott kutyaugatást hallott.

„Most mintha többen lennének”, vélte Kosef J.

„És mennyi csillag!”, állapította meg miután lopva az égre pillantott.

A távoli sötétségben ott tornyosult a hatalmas börtön.

„Végre”, ujjongott Kosef J., mert nyugalmat sugallt az a tény, hogy a börtönfalak, az adminisztratív részleg épülete, a konyha, a raktár, a szűk és komor cellákat magába foglaló épületegyüttes a megszokott helyén található. Mint egy megbízható pont a világegyetemben, ahonnan el lehet indulni és ahova mindig vissza lehet térni.

Amikor aztán végre odaért, rájött, hogy közben valaki bezárta a kaput. Kosef J. szinte felvonyított mérgében.

Mindenekelőtt saját magára volt mérges, amiért hagyta, hogy efféle *csábítás* áldozata legyen. Hanem a *csábítás* szó valahogy zavarosnak tűnt. Az az igazság, hogy egyszerűen a legprimitívebb elemi ösztönére hallgatott, egy gyermeki illúziót követett, egy ábrándot. Ezzel pedig kockára tette az egész helyzetét, ezt az újonnan rávirradt szabadságot. Hogy fogja ezt kimagyarázni a két fegyőr előtt? Milyen véleményük lesz ezentúl róla? Ki tudja, használhatja-e még a folyosón a kagylót, és ehete még a konyhában? Vajon Rozette megengedi-e még, hogy segítsen a mosogatásban?

Kétségbeesetten rácsimpaszkodott a kapu kilincsére és mindenáron ki akarta nyitni. Hanem a másodlagos kapu, ez a bizonyos kedves kapu, amit annyira megsze-

retett a két kivilágított lampion és az odavezető kavicsos, nyárfákkal szegélyezett sétány miatt, ez a kapu, amire oly epekedve tekintett az ablakból, nos, ez a másodlagos kapu bizony szigorúan be volt zárva.

– Nem igazság, nem igazság! – méltatlankodott Kosef J.

Teljes erejével nekirontott a hideg vaskapunak. Akárhányszor ütközött neki teste a fémlemeznek, zaj egyszer sem hallatszott.

– Franz Hoss úr – kiáltotta Kosef J. kétségbeesetten, különösebb reménykedés nélkül, talán csak azért, mert a napokban már kiáltotta ezt egyszer.

Felmérte a kapu és a börtönfal magasságát. Amint azt sejtette, kívülről szemlélve, a kapu is meg a fal is sokkal ridegebbnek, magasabbnak és megközelíthetlenebbnek mutatkozott.

– Én vagyok, Kosef J.! – ordította remegve és verejtékezve. Szemei vérbe borultak a nagy erőlködéstől.

Hátrált néhány lépést, hogy lendületet vegyen, és ismét nekiugrott a kapunak. Fájdalmas volt a nekicsapódás, de a riadt, kicsi test és a hatalmas fémkapu közötti ütközés semmilyen zajt nem okozott, még egy halk huppanást sem, ami aztán végképp meggyőzte az efféle próbálkozások eredménytelenségéről. Balra fordult hát, és szaladni kezdett a fal mentén, hátha talál egy lyukat, egy bejáratot vagy ablakot, valamit. Hamarosan sarkon fordult, és az ellenkező irányban keresett egy ideig. Végül pedig ismét a kapu előtt kötött ki, minden eredmény nélkül.

Felemelt egy követ, és sokszor egymás után a fémlemezhez verte, hogy talán úgy majd valami jelt adhat le, valami visszhangot kelthet, s talán felfigyelnek rá.

– Franz úr, Franz úr! – nyöszörögte kimerülten.

Megpróbált felkapaszkodni a vaskapun, de csak annyit ért el vele, hogy felhonzolta a tenyerét és a térdét. Eszébe jutott, hogy a következő napon kellene megkapja a raktárból az új ruháit, a szabadság eme összetéveszthetetlen szimbólumait. Igen, ez azt jelenti, hogy feltétlenül muszáj visszajutnia, hogy legkésőbb hajnalban már ott lehessen, *túlfelől*, a benti világban. Már nem bízott időérékében. Pár percig mozdulatlanul hallgatózott, abban reménykedve, hogy valami benti nesz esetleg elárulja, mit is csinálnak a rabok odabent, a napi program épp melyik részénél tartanak. De a csend nyomasztóan teljes volt.

„A főbejárat, hát persze! A főbejárat kapuja!” Ez az egyszerű és logikus felfedezés némiképp megnyugtatta. Csupán oda kell menni a főbejáratához, és ott *biztosan* talál valakit. Az nem lehet, hogy ott ne legyen senki. Elvégre ő, Kosef J., mint frissen szabadlábra helyezett személy, alapvetően nem követett el semmiféle bűnt, nincs amiért féljen, amikor odamegy a főbejáratához, és elmeséli az egész történetet. Hát, ugye, megtörténik az ilyen, ez van, ígéri, hogy ezentúl vigyázni fog, de hát, ami már megtörtént, az megtörtént. Beismeri tisztességesen, köntörfalazás nélkül, elejétől végéig. Az a bizonyos illető aztán, a főbejáratnál, majd akadálytalanul megvizsgálhatja a tényeket. Hiszen őt, Kosef J.-t, mindenki ismeri. Példás magaviseletű rab volt

mindvégig. A zöldségeskertben is mindig lelkiismeretesen dolgozott. A cellája, az ötvenes cella, pedig nyitva van, ezt bárki le tudja ellenőrizni.

„Úgy kell nekem, megérdemlem”, szögezte le, miközben elindult a börtönfal mellett, hogy megkeresse a főbejáratot.

De sajnos az volt a helyzet, hogy nem tudott tájékozódni. Soha nem alakult ki a fejében a börtön hozzávetőleges tervrajza. Nagyon homályosan fel tudta idézni a legfontosabb csomópontokat, és sejtette, melyik részleg melyik irányban lehet, de ennyi, semmi konkrétabb. Tessék, most még azt sem tudta felmérni, hogy jobbra vagy balra kell keresse a főbejáratot. Ráadásul, amint az utóbbi két nap barangolásai bebizonyították, a börtönnek voltak olyan részei, amelyeket egyáltalán nem ismert. Elindult hát taláломra az egyik irányban, és hamarosan bebizonyosodott, hogy a hosszabb és nehezebb utat választotta.

A börtönfalat tízméterenként támpillérek erősítették, ezeket pedig minduntalan ki kellett kerülni. Nagyon gyakran kellett leereszkedni és aztán visszamászni, és lassan kiderült, hogy ami messziről csak egyszerű mezőnek tűnt, az valójában egy hepehupás és kacskaringós terep volt, telis-tele árkokkal, dombokkal, szakadékokkal, s már-már veszélyes sziklás részekkel. Kosef J. nem győzött csodálkozni, hogy az a börtön, amelyben ennyi évig élt, milyen óriási területen helyezkedik el. Nem tudott felfedezni semmiféle ösvényt a fal tövében, így hát neki kellett utat törnie a gazok, bozótok és kövek között. A terep helyenként mocsárrá változott, és az esőzések után maradt pocsolóvály meglehetősen mélyek voltak, Kosef J.-nek sokat kellett ezeket kerülnie. Időnként megállt, kilépett a fal tövéből, és felfele fürkészett, hátha látna egy kivilágított ablakot vagy őrszemet. Egyszer sem fedezett fel semmi ígéreteset, és annál mérgeesebben folytatta az útját. Nemcsak hogy nem látott kivilágított ablakokat, de semmiféle ablakot nem talált, még egy lőrést vagy repedést sem. A fal könyörtelenül magasodott föléje, azt az érzetet keltve, hogy valami hatalmas, de élettelen területet kerít körbe.

Pár óras csörtetés után – legalábbis Kosef J.-nek határozottan úgy tűnt, hogy több órája halad már – megállt pihenni. A már bevett fordulók számából ítélve Kosef J. arra a következtetésre jutott, hogy a börtönnek beazonosíthatatlanul furcsa alakja lehet, bizonyára a későbbi hozzátoldások miatt. Normális körülmények között, ha négyszer fordultál be jobbra kilencven fokos sarkoknál, elméletileg ugyanarra a helyre kellene érkezzél. Neki pedig az volt az érzése, hogy már számtalanszor érintett ilyen fordulókat, de mégsem ért vissza a másodlagos kapuhoz.

A fal körüli táj is jócskán megváltozott közben. A messzi város halvány, szinte álomszerű körvonala, és a hozzá tartozó időnkénti kutyaugatások, mind eltűntek a sötétségben egy ideje. A láthatár elveszítette kivilágított jellegét, mert az égen pisllákoló csillagoknak már korántsem volt elég ereje ehhez. Csak a falról verődött vízszal épp elég fény ahhoz, hogy Kosef J. el ne veszítse szem elől.

Megmakacsolta magát, és újból elindult. Átkozta magát, amiért nem szedte meg zsebeit almákkal, hogy időnként csillapítsa az étvágyát. Az éjszaka egyre inkább hú-

vösebb és nyirkosabb lett. Bakancsaival gyakran merült bokáig a sárba, s a beszivárgott hideg nedvesség kezdte bénítani a lábujjait. Túlságosan sötét volt ahhoz, hogy sikeresen kikerülje a sáncokat és pocsolókat. Mivel időt akart nyerni, elhatározta, hogy nyílegyenesen halad majd, és így helyenként térdig süppedt a mocsárba. Szerencsére, a magas füves részeken könnyebben haladt, s még meg is tudta tisztítani magát valamennyire a sártól.

Amikor aztán valahonnan a közeli sötétségből furcsa, száraz pattanásokat hallott, mint amikor valaki köveket ütöget össze, örömeiben kész lett volna megölelni magukat a hangokat. „Meg vagyok mentve”, lihegte. De a lelke mélyébe egy sokkal erőteljesebb érzés, a *megváltás* érzése költözött.

8.

A gyerek egy sündisznóval játszott a fűben. Érdekes mód, azon a helyen a fal sokkal erősebben világított, mint máshol. A fal tövében a fű ki volt száradva, és a levegő tejszerű világossága a teliholdas éjszakákra emlékeztetett. Kosef J. épp mondani akart valamit, de a gyerek intett, hogy hallgasson.

- Látja? - suttogetta a gyerek kis idő múlva.
- Mit? - kérdezett vissza Kosef J., ugyancsak suttogetva.
- Táncol - felelte a gyerek.

Valóban, akárhányszor hallotta az összekoccanó kövek zaját, a sündisznó összerándult, mintha ingerelné a hang.

- Milyen vidám - mosolygott a gyerek.
- Pont ellenkezőleg - ütközött meg Kosef J. -, hiszen kínozd.
- Az nem lehet - makacskodott a gyerek.
- De igen - mondta Kosef J.

A gyerek szomorúan állt fel a fűből.

- Nem tudtam - szontyolodott el.
- Nincs semmi baj - nyugtatta Kosef J.

A gyerek ismét összeütötte a köveket, hogy szikrázzanak.

- Látja? - kérdezte büszkén. - Égnek.

Párszor még összeütögette őket, aztán pedig nagyvonalúan odanyújtotta mindkettőt Kosef J.-nek. A sündisznó még mindig ott lapult, mint aki figyel, hogy mit csinálnak ezek ketten. Kosef J. engedelmesen összeütötte párszor a köveket, nem akarta megsérteni a gyereket. A szikrák nagyon gyorsan pattogtak ki, mintha valami titkos belső energia gerjesztené őket. A meglehetősen felforrósodott kövek kellemes melegséget árasztottak Kosef J. tenyerén keresztül az egész testébe.

- Milyen kövek ezek? - kíváncsiskodott.
- De hát mutattam már őket. - felelte a gyerek. - A gödörből valók.
- Ühüm - emlékezett Kosef J.

Az előző órák pánikszerű hangulata, a kétségbeesett, vak, fal menti tapogatózás valahogy a múlté lett, akár egy elsorvadt emlék. Egyből minden visszaváltzott *egy-*

szerűvé és normálissá. A gyerek jelenléte megdönthetetlen bizonyíték volt arra, hogy a börtön bejárata valahol a közelben lesz. Kosef J. ezért nem is sietett erre telni a szót.

– Vajon hány óra van? – kérdezte, de inkább csak azért, hogy mondjon valamit.

A gyerek megvonta a vállát.

– Még korán van – felelte, majd kivett a zsebéből egy almát és odanyújtotta Kosef J.-nek – Kéri?

– Ez honnan van? – lepődött meg Kosef J., főleg azért, mert úgy tűnt, az almába már *beleharapott* valaki.

– A kertből – válaszolta a gyerek.

Kosef J. mohón vetette rá magát az almára. Meg mert volna esküdni, hogy ezt az almát a földről szedték fel, egy vén almafa leroskadt ágai alól, ráadásul pont abból a kertből, amely őt alkonyatkor annyira lenyűgözte. Az alma valahogy föld- és fűízű volt.

– Nagyon finom – mondta végre Kosef J.

– Az én kertemből van – világosította fel a gyerek.

– Messze van innen? – kérdezte Kosef J.

– Nem – válaszolta a gyerek.

A fal *túlsó* felén helyezkedő épületekből jövés-menés zaja szüremlett át. Kosef J. nem tudta kivenni, hogy pontosan mi is történik odaát, de az emberek közelsége kimondottan jó hatással volt rá. Egy adott pillanatban mintha Franz Hoss káromkodását hallotta volna, és ez már egyenesen örömet is okozott neki.

– És mégis, mit csinálsz te itt? – vette fel a fonalat Kosef J.

– Őrködöm – válaszolta a gyerek.

„Őrködik!”, ismételte magában Kosef J., és annak ellenére, hogy immár nyugodt, békés és jóllakott állapotban tudta magát, nyugtalanította a gyerek válasza.

– Mire fel? – érdeklődött.

– Mondtam már – felelte a gyerek –, a kertet őrzöm.

– Az almáskertet?

– Igen.

„Milyen különös”, töprengett Kosef J. „Milyen aprócska, és milyen különös. Milyen aprócska, és milyen komolyan néz, és milyen furcsán tud beszélni”, csodálkozott Kosef J.

– És miért? – érdeklődött tovább Kosef J. – Lopja valaki az almát?

– Nem – válaszolta a gyerek. – Valaki kiharap belőlük.

Kosef J. érezte, hogy ismét eluralkodik rajta a bizonytalanság, az a borzalmas nyugtalanság, ami már két napja nyomasztja és kínozza, ami néha felenged és hagyja szabadon lélegezni, hogy aztán később annál vadabbul törjön rá.

– Micsoda? – akarta jobban megérteni Kosef J.

– Kiharap az almákból – válaszolta a gyerek. – Nem lopni jön, hanem beléjük harap, és ott hagyja őket a fán. Minden este visszatér.

– Régóta folyik ez?

– A nyár óta.

A gyereknek közben megváltozott az arckifejezése, nagyon fel volt háborodva. Leült a fűbe, és tenyereit kitarította a fűszálak fölé, mintha ezek melegeztető lángocskák lennének mind.

– Érti? Nem lopni jön, hanem beléjük harap, és úgy hagyja őket a fán, a harapás nyomával.

Ez pedig engem végtelenül felháborít.

LÁSZLÓ SZABOLCS fordítása*

* A fordító 2013/2014-ben a Communitas Alapítvány alkotói ösztöndíjában részesült.